

MILJØUNDERSØKELSER

Etter et utslipp av forurensende stoffer setter Kystverket i gang undersøkelser for å se hvordan forurensningen har påvirket miljøet, såkalte miljøundersøkelser. Hensikten er å kartlegge og dokumentere miljøskadene etter utslipp.

➔ HVORFOR MILJØUNDERSØKELSER?

Krav om miljøundersøkelser etter et utslipp er gitt i forurensingsloven. Det kan være utslipp fra for eksempel skipsfart, petroleumsvirksomhet eller tankanlegg på land. Det er av avgjørende betydning å få kartlagt skadene og skadepotensialet så raskt som mulig. Skadepotensialet er avhengig av hvilke naturressurser som blir berørt, type forurensning og mengde som slippes ut. Miljøundersøkelser settes i gang umiddelbart etter en hendelse og kan pågå i inntil fem år

➔ MILJØUNDERSØKELSENS OMFANG

Omfanget av de undersøkelsene som iverksettes avhenger av flere forhold:

- Utslippets størrelse
- Type forurensning
- Når på året utslippet fant sted
- Hvor utslippet fant sted
- Hva som ble påvirket av forurensning

➔ MILJØUNDERSØKELSENS FORMÅL

Noen av de viktigste formålene med en miljøundersøkelse er å registrere skader på:

- Fisk og plankton
- Sjøfugl
- Marine pattedyr
- Strand/bunnsedimenter
- Mattrygghet
- Oppdrettsnæring, friluftsliv og reiseliv

Undersøkelsene vil også omfatte oljens egenskaper, drift og spredning av forurensningen. En best mulig oversikt over forurensningens spredning er nødvendig for utvelgelse av prøvesteder for undersøkelser. For å vurdere skaden på miljøet er gode bakgrunnsverdier og tidsserier fra pågående nasjonal overvåkning svært viktig.

➔ RÅDGIVENDE GRUPPE

Programmet for miljøundersøkelser ved et utslipp utarbeides alltid i samarbeid med en rådgivende gruppe som består av representanter fra ulike myndigheter. Gruppens oppgave er å ivareta helhetlig prioritering av innsats og tverrfaglig vurdering av skader på naturmiljø og naturressurser. Derfor er den bredt sammensatt, slik at ulike fagområder blir ivaretatt på en koordinert måte. Gruppen ledes av Kystverket, og består av representanter fra Miljødirektoratet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet, Mattilsynet, Norsk Polarinstitutt, Folkehelseinstituttet og Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning

Rådgivende gruppe bidrar også under andre deler av en aksjon mot akutt forurensning.

Olje i strandsonen.

BEREDSKAPSRESSURSER

Kystverket ansvar for den nasjonale beredskapen mot akutt forurensning. Dette innebærer også ansvar for å anskaffe og/eller disponere egnet utstyr. Kystverket har 16 oljeverndepoter langs norskekysten, oljevernutstyr på 11 kystvaktstøtøyer og 6 spesialiserte oljevernstøtøyer.

➔ OLJEVERNDEPOTENE

Depotene er utstyrt med oljelenser, oljeopptakere, strandrense- og nødlosseutstyr. Depotene er bemannet med en depotstyrke på 10 personer og en tilsynsmann.

Geografisk plassering av depotene og hvilken type utstyr som er lagret der er basert på Kystverkets beredskapsanalyse. Beredskapsanalysen angir sannsynlighet for og konsekvenser ved akutt forurensning på de ulike strekningene langs kysten.

➔ FARTØYENE

Kystvaktens 11 fartøyer og Kystverket 6 egne fartøyer, er utstyrt med spesialisert oljevernutstyr. Mannskapet på disse fartøyerene er trent i bruk av utstyret for en eventuell oljevernaksjon.

Kystverket har skrevet kontrakt med 35 mindre fartøyer tilknyttet depotene. Dette er private båter som skal bistå Kystverket i en oljevernaksjon. Disse båtene har ikke eget oljevernutstyr ombord, men skal ved en eventuell aksjon benytte seg av utstyret på depotene.

Den nasjonale slepeberedskapen består av 4 fartøyer plassert langs norskekysten. Dette er også private fartøyer som har en kontrakt med Kystverket. Sjøtrafikkentralen i Vardø disponerer fartøyerene i slepeberedskapen ut fra den til enhver tid gjeldende trafikk situasjon. Primær oppgaven til disse båtene er å hindre båter å drifte i land.

ORDFORKLARINGER

Lenser: flytende fysisk barriere som fungerer som en sammenhengende hindring mot spredning av forurensende stoff. F. eks. frittflytende olje.

Opptaker: Mekanisk innretning for å ta opp forurensning. Virkemåten kan være suging, overløp, ulike former for klebing/vedheft eller bruk av skovler eller grabb.

Strandrenseutstyr: utstyr til fjerning av forurensning fra strandsonen med sikte på at den opprinnelige tilstanden blir gjenopprettet. F. eks. spader, koster, barkblåser og høytrykksspyler.

Nødlosseutstyr: utstyr til å pumpe ut olje eller lignende fra en havarist, for at forurensningen ikke skal nå naturen.

«Myken», «Lindesnes» og «Utvær»

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET (HMS)

Under en aksjon mot akutt forurensning er det svært viktig at alt arbeidet foregår på en sikker måte for de som er involverte. Dårlige værforhold og utfordrende terreng er eksempler på forhold som må vurderes grundig med tanke på sikkerhet før mannskaper sendes ut i aksjon. Kystverkets viktigste målsetning er derfor å gjennomføre all virksomhet på en sikker og forsvarlig måte.

→ HMS I OLJEVERNAKSJONER

HMS skal inngå som en sentral del av alt oljevernarbeid.

Hovedmålet med arbeidet er, i prioritert rekkefølge:

- Menneskers liv og helse har førsteprioritet i alle sammenhenger.
- Naturmiljøet skal ikke påføres ytterligere skade som følge av aksjonen.
- Utstyr og materiell skal ikke skades unødvendig.

→ ORGANISERING, REGLER OG KRAV

Aksjonsledelsen har ansvar for HMS under en aksjon. Den organisasjonen som er ansvarlig for aksjonen har overordnet ansvar for HMS, og er ansvarlig for å iverksette nødvendige HMS-rutiner for å ivareta arbeidet på en forsvarlig måte. Følgende utføres:

- Utarbeide aksjonsplan som inneholder en beskrivelse av overordnede mål og krav til HMS.
- Etablere vernetjeneste med verneombud. Ved større aksjoner opprettes koordinerende verneombud dersom det er behov for det.
- Sørge for at alle ledere er kjent med de lover og forskrifter knyttet til HMS som gjelder innenfor sitt arbeidsområde.
- Legge til rette for at alt personell kan utføre sine arbeidsoppgaver på en sikker måte. Sikker jobb analyse (SJA) gjennomføres der det er behov. Nødvendig verneutstyr gjøres tilgjengelig.
- Kontrollere og evaluere alle aktiviteter kontinuerlig, for å unngå at farlige situasjoner skal oppstå. Uønskede hendelser eller tilløp til slike rapporteres på eget skjema; rapport uønskede hendelser (RUH). Samme skjema benyttes til å gi andre tilbakemeldinger som for eksempel å foreslå forbedringer

→ HMS-PERMEN

Kystverket har sammen med Norsk Oljevernforening For Operatørselskap (NOFO) utarbeidet HMS-permen Oljevern, hvor målet er å informere alle våre samarbeidspartnere om våre felles krav og retningslinjer til helse, miljø og sikkerhet ved aksjoner og øvelser mot akutt forurensning. Permen inneholder krav, retningslinjer og hjelpeverktøy i forbindelse med HMS-arbeid, og den er tilgjengelig på Kystverkets nettsider

STIKKORD FOR HMS-ARBEIDET

- Sikkerhetsorientering inkludert generell opplæring i HMS og bruk av verneutstyr.
- Tilgjengelig oversikt over krav i lover, forskrifter og aksjonsspesifikke instruksjoner
- Risikokartlegging – vurdering av risiko – iverksetting av tiltak, SJA
- Nødvendig og tilstrekkelig verneutstyr
- Tilgjengelig sikkerhetsinformasjon om aktuelle kjemikalier
- God informasjonsflyt og et godt fungerende samband
- Tilgjengelig førstehjelpsutstyr og plan for evakuering av skadede dersom det skulle skje ulykker
- Kontrollere, evaluere og forbedre.

Personlig verneutstyr skal brukes for å beskytte den enkelte mot skader. Ledere på alle nivåer har ansvar for at utstyret er tilgjengelig, og at opplæring i bruk er gitt. Den enkelte har ansvar for å bruke utstyret.

